

Kulturhistorie, kulturminneforvaltning og -formidling i et sørsamisk og norrønt grenselandskap (2012-2014)

Hilde R. Amundsen
Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Monumental gravhaug, Bergset. Foto: NIKU

Samisk runebommehammer
© Kulturhistorisk museum, UiO

Søknader... ... Strategier

Delmål program MILJØ 2015, Norges forskningsråd:

**Å belyse kulturminner og kulturmiljøer som kan
representere kulturell diversitet og kulturmøter,
spesielt relatert til norsk urbefolkning**

Hovedmål

Å tilføre ny og forskningsbasert kunnskap henimot kulturminneforvaltning og -formidling, gjennom å utvikle nye tankesett og modeller som kan benyttes som en ressurs for økt selvforståelse og utvikling av næringsvirksomhet rettet mot kulturarv i kommunene

Steinaldertufter og et fangstsystem for villrein, Gløtas utløp i Isteren, Engerdal. Foto: P.O. Mathiesen.

Problemstillinger

- ❖ Hvilke langsiktige kulturelle og sosiale prosesser har virket i konstruksjon og opprettholdelse av Engerdal og Rendalen som et samisk og norrønt grenseområde?
- ❖ Hvordan fungerer organiseringen av kulturminneforvaltningen, både internt og i relasjon til andre forvaltningssektorer og myndigheter, i forhold til registrering, bevaring, verditilskrivning og forståelse av etnisk ulike kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap?
- ❖ Hvordan kan en pluralistisk, mangfoldig og til en viss grad kontroversiell og omdiskutert fortid formidles gjennom lokale og regionale museer og av andre relevante aktører?

Workshop, Rendalen Mai 2012
Foto: J.T. Løken, Rendalen

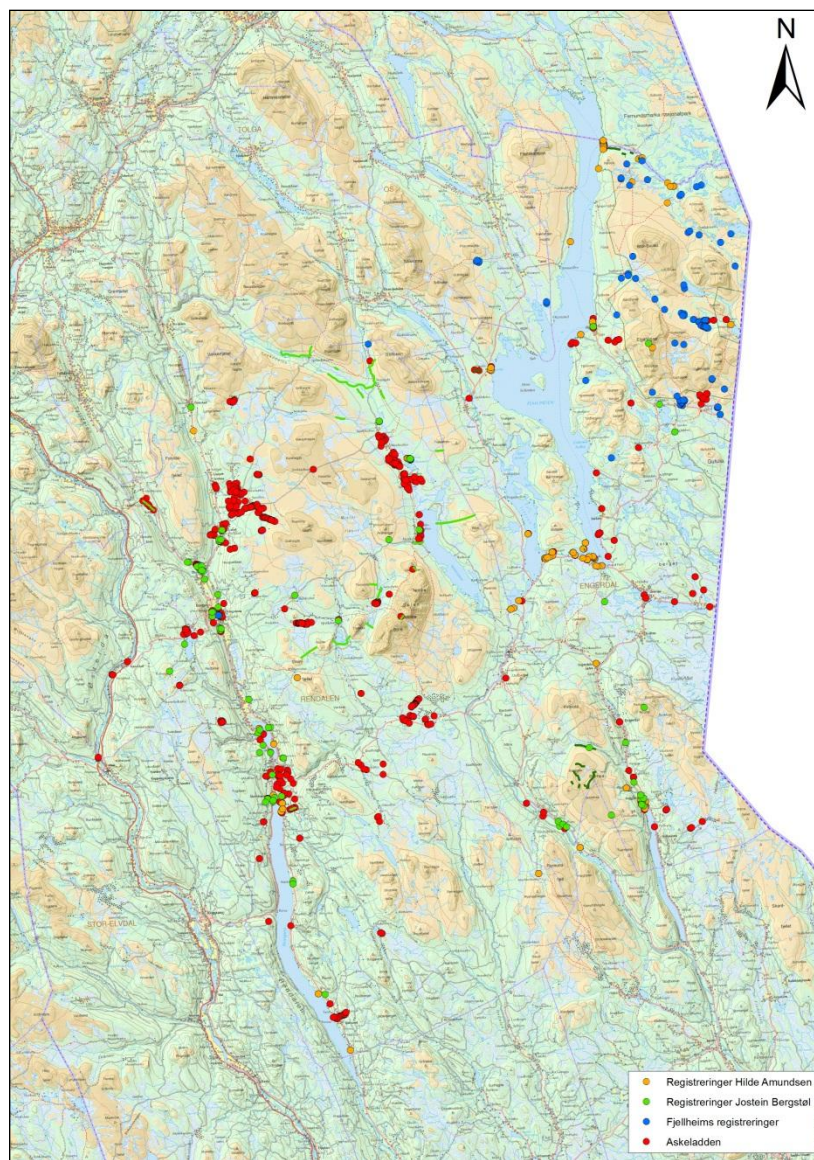
Øvre Rendalen. Foto: P.O. Mathiesen, Rendalen

Femunden, Engerdal. Foto: NIKU

Fjellgutussjøen, Engerdal Foto: NIKU

Kart: NIKU 2012

Hovedperiode	Underperiode	BP	Før Kristus
Mellommесolitikum	Tørkopfasen/Fase 2	9000 - 7500	8250 - 6350
Senmesolitikum	Nøstvetfasen/Fase 3	7500 - 5800	6350 - 4650
Senmesolitikum	Kjeøyfasen/Fase 4	5800 - 5000	4650 - 3800
Neolitikum	Tidligneolitikum	5000 - 4500	3800 - 3300
Neolitikum	Mellomneolitikum A	4500 - 4100	3300 - 2700
Neolitikum	Mellomneolitikum B	4100 - 3800	2700 - 2350
Neolitikum	Senneolitikum	3800 - 3500	2350 - 1750
Eldre bronsealder	I-III		1750 - 1100
Yngre bronsealder	IV-VI		1100 - 500
Førromersk jernalder			500 - Kr.f.
Eldre romertid			Kr.f.-200 e.Kr.
Yngre romertid			200 - 400 e.Kr.
Folkevandringstid			400 - 550 e.Kr.
Merovingertid			550 - 793 e.Kr.
Vikingtid			793 – 1066 e.Kr.
Middelalder			1066-1537 e.Kr.
Historisk tid (regnet fra reformasjonen)			1537 -

Steinaldertufter undersøkes, Gløta, Engerdal. Foto: NIKU

**Emne til skiferspyd, Gløta, Engerdal.
Foto: H. Amundsen**

**Skiferspyd, Galtsjøen,
Engerdal. Foto: H. Amundsen**

Foto: NIKU

Steinaldertufter undersøkes, Gløta, Engerdal. Foto: NIKU

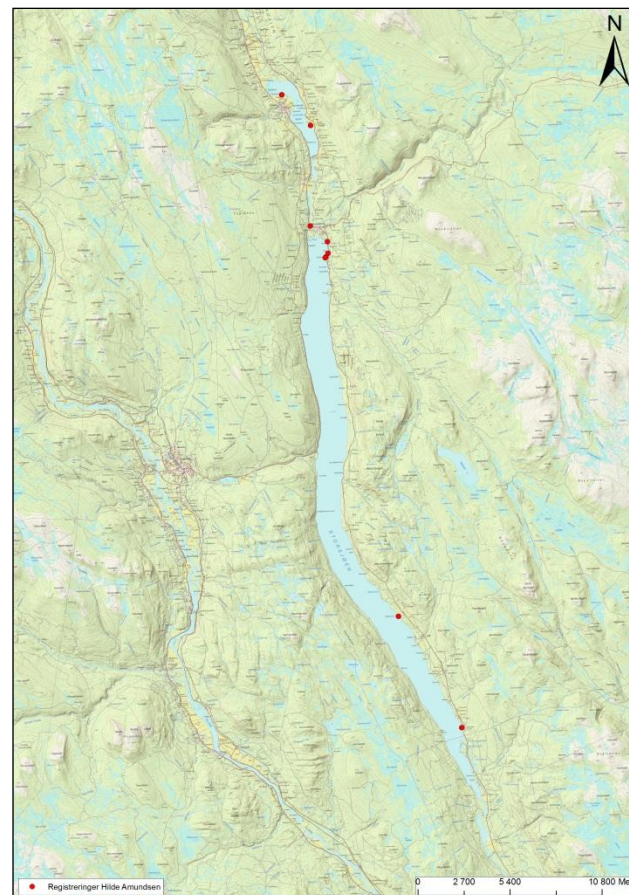
**Emne til skiferspyd, Gløta, Engerdal.
Foto: H. Amundsen**

**Skiferspyd, Galtsjøen,
Engerdal. Foto: H. Amundsen**

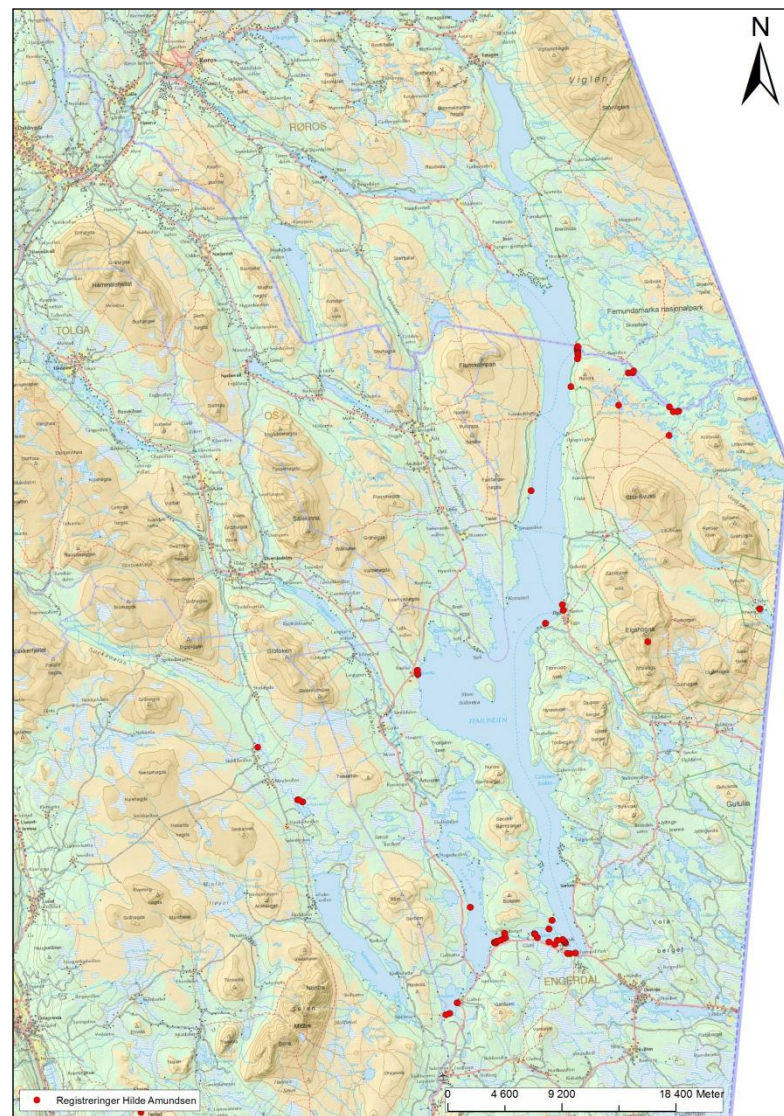
Flintdolker (type VI), Storsjøen, Rendalen.
Foto: H. Amundsen

Funn fra yngre steinalder og bronsealder, Storsjøen og
Lomnessjøen, Rendalen. Kart: NIKU 2012

Kvartsittspyd, Engerdalssetra.
© Kulturhistorisk museum, UiO

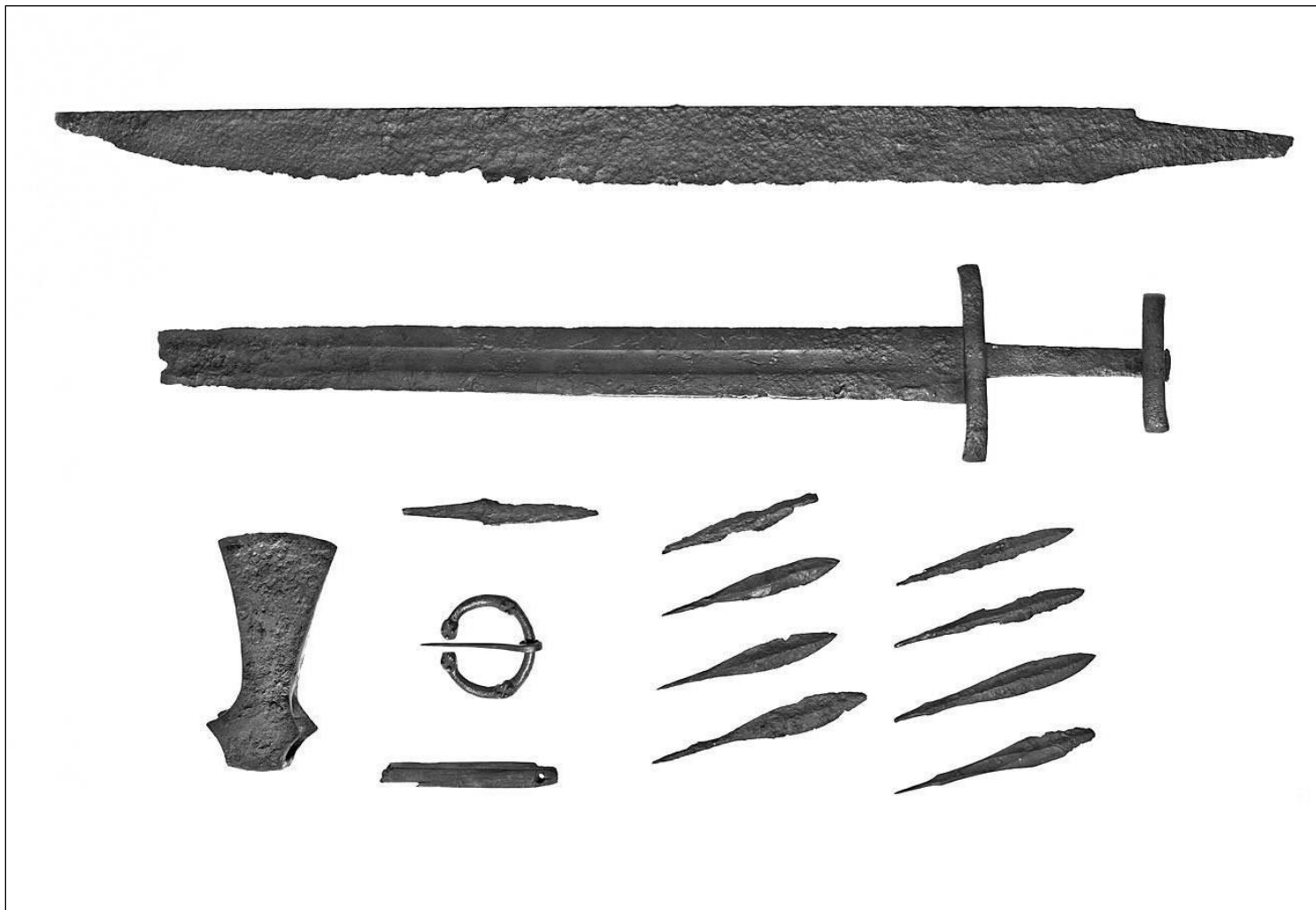
Funn fra yngre steinalder og bronsealder ved innsjøene
I Engerdal samt Vesle Sølensjø. Kart: NIKU 2012

Monumental gravhaug, Bergset (Birkisetr), Rendalen. Foto: NIKU

Runebommehammeren, Nordset, Rendalen
© Kulturhistorisk museum, UiO

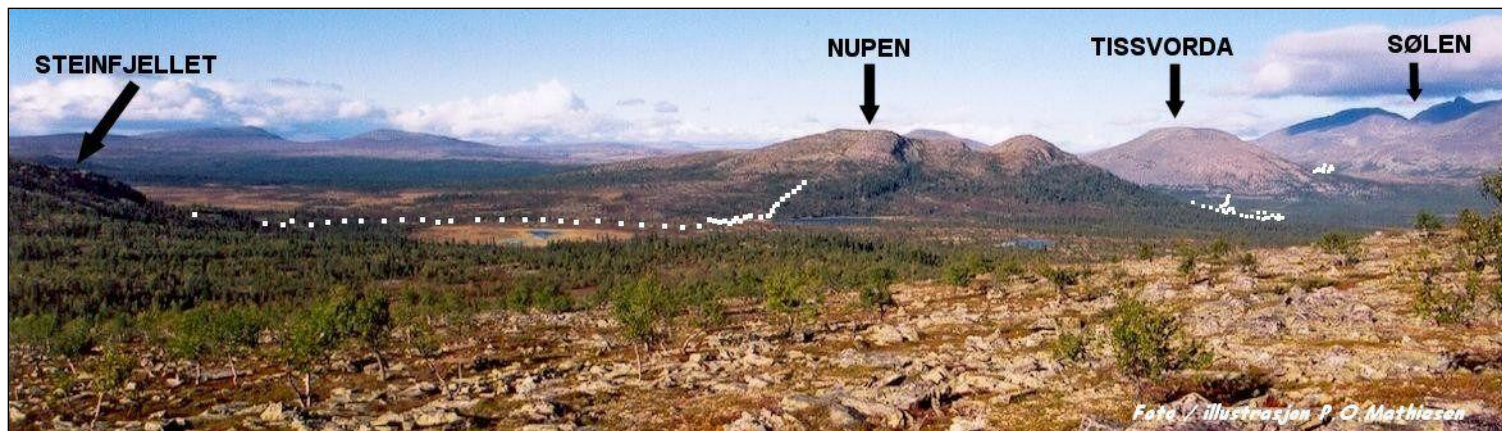
Gravfunn fra vikingtid, Fjellgutussjøen, Engerdal
© Kulturhistorisk museum, UiO

Kart: P.O. Mathiesen

Foto: P.O. Mathiesen, Rendalen

Collage: P.O. Mathiesen, Rendalen

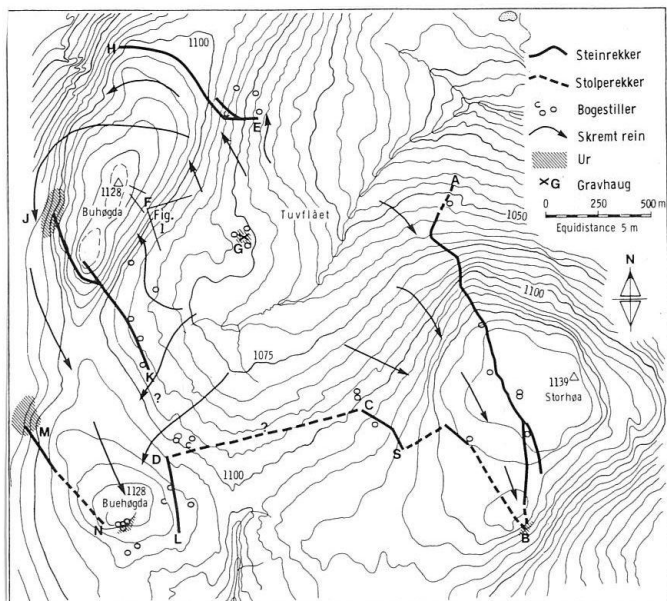

Fig. 3 Kart som viser hvordan vi har tenkt oss at anlegget kan ha virket i tilknytning til forskjellige vindretninger. Den stiplede linjen C—D er den mest usikre (jfr. teksten). «Fig. 1» er standplass for foto fig. 1.

Fig. 2. Steiner på høykant markerer armene i rusen. Rendalssølen i bakgrunnen.

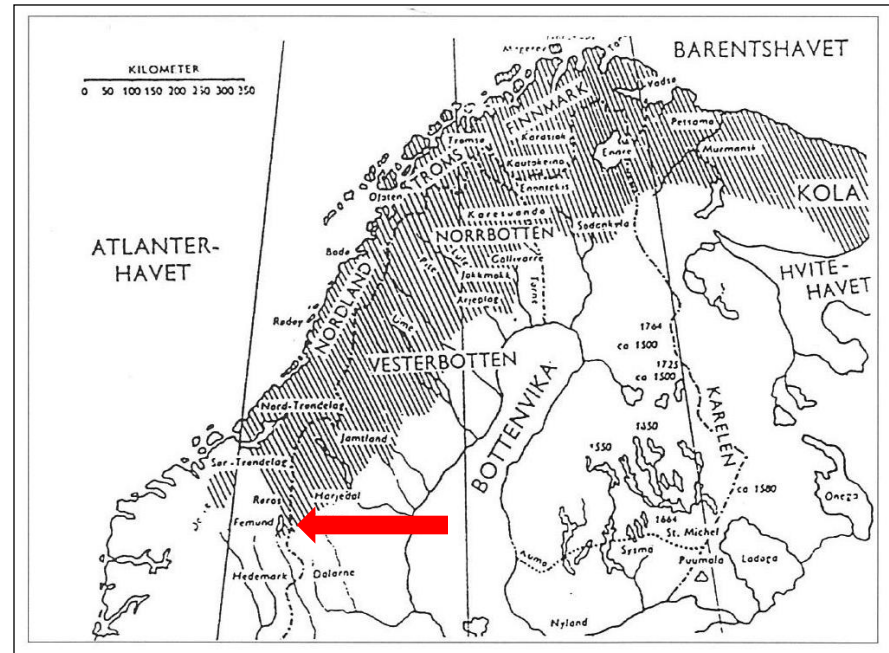
Fig. 5. Høykantssteinene langs platået på selve Storhøgda står til dels i uregelmessige rekker. I området C—S og videre mot B (Fig. 3) står rekkene i delvis siksakform. I hvert fall det siste stykket mot B må ha bestått av trestolper.

Kilde: Barth & Barth 1981

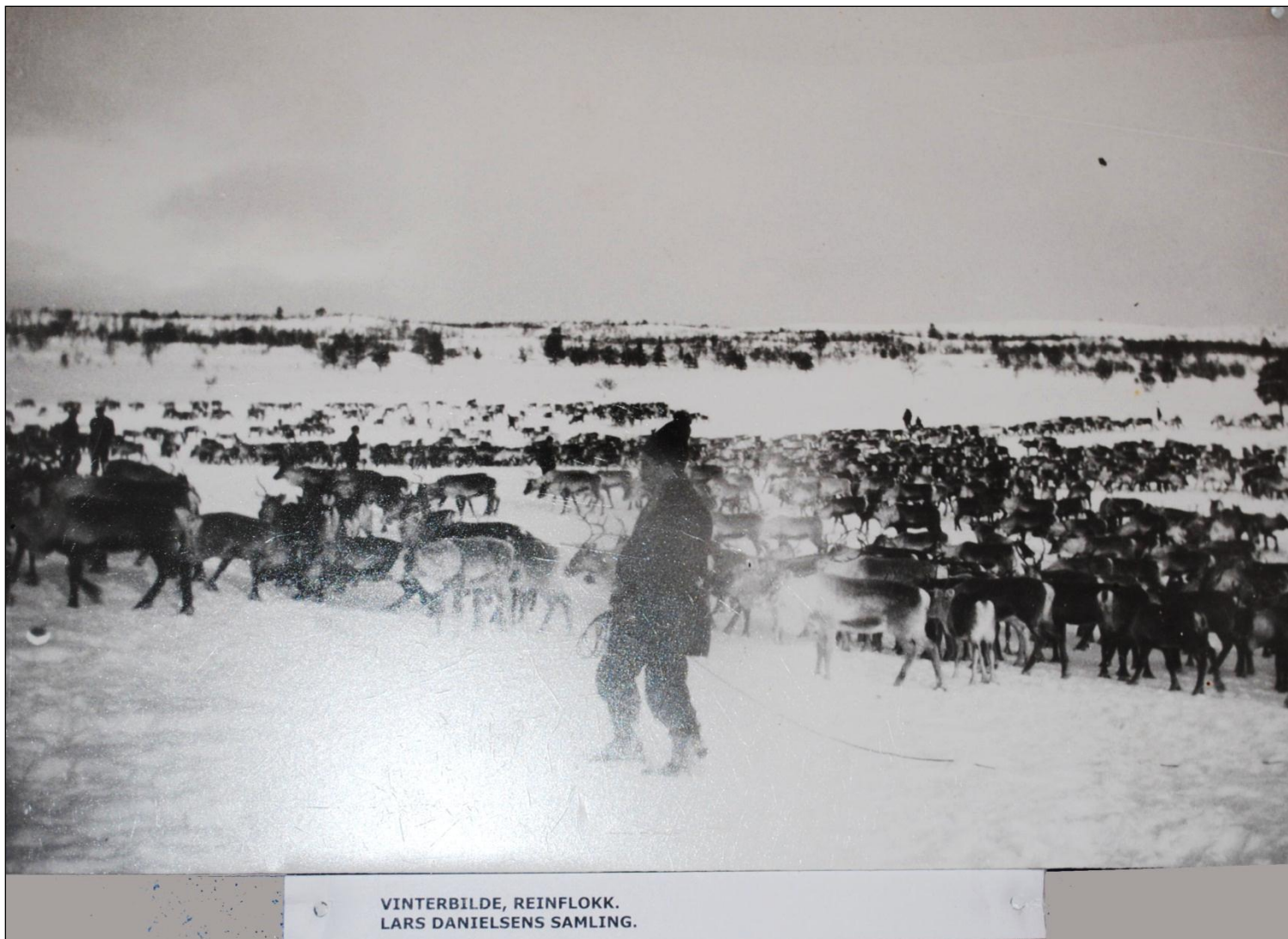
Svahken sijte (Elgå reinbeitedistrikt)

Kilde: S. Fjellheim 1999

Kilde B.A. Berg 1994

Kilde: Blokkodden Villmarksmuseum, Engerdal. Foto: NIKU

Gutulia, Engerdal

Foto: NIKU 2012

Svukuriset, Engerdal

Foto: NIKU 2012

Daniel Mortensen (1860 – 1924).
© Digitalt Museum

Svukuriset, Engerdal

Foto: NIKU 2012

Foto Johs. Falkenberg ca. 1890. Kilde: Sverre Fjellheim 1999